

GARMER & THESINGER EXPRESS

Maandelijks Nieuwsblad voor Garmerwolde, Thesinge en omstreken

48^e jaargang - oktober 2022

Veur Aaltied: De Gangen van Garmerwolde

Op zaterdag 8 en zondag 9 oktober konden we in en rond de kerk van Garmerwolde genieten van de unieke theatervoorstelling *De Gangen van Garmerwolde*, over de geschiedenis van het dorp en de verhalen over mensen die in of bij de kerk begraven zijn. Hoewel er in de voorbereiding best wat tegenslagen waren, was het een prachtige ervaring voor zowel publiek als spelers.

Het is haar gelukt! Karin Noeken, de invalregisseur, is erin geslaagd om er - ondanks de korte voorbereidingstijd - samen met alle betrokkenen een boeiende voorstelling van te maken. Knap, zoals al die feiten en verhalen uit de geschiedenis in het stuk zijn verwerkt, zoals het verhaal van de onderaardse gangen bij de kerk. De kostuums waren prachtig en het spel uitstekend: het is toch mooi om te zien hoe de geschiedenis van ons dorp tot leven wordt gebracht? En dan te bedenken dat het hele feest bijna niet door was gegaan! Twee spelers meldden zich ziek door corona, anderen vertoonden griepverschijnselen ...

Als toeschouwer vond ik het echter wel lastig om er een duidelijke verhaallijn in te vinden; het telkens overgaan van het heden naar het verleden werkte daarbij ook wat verwarrend. Zeker voor de mensen die de achtergrond van de verhalen niet precies (her)kenden. Het was bijvoorbeeld niet voor iedereen duidelijk dat met 'het komende water' de Kerstvloed van 1717 werd bedoeld. Toen de kreet 'het water komt' over het kerkhof klonk, begon het toevallig te regenen en het hemelwater werd dankbaar aangegrepen om de kerk binnen te gaan, waar de rest van de voorstelling volgde.

Hoe hebben de spelers deze periode ervaren? Jolanda Guikema (zij speelde een 'bezoekster van de kerk anno 2022'): 'Ik ben blij dat ik er aan meegedaan heb, het is een hele ervaring. Maar ik maakte me wel zorgen of alles op tijd klaar kwam. Eigenlijk was de tijd te kort. En het veranderde steeds, zowel de tekst als het spel. De

De eerste voorstelling zit erop. v.l.n.r. Pia Pops, Jolanda Guikema, Leni Arends, Joop van der Meché en Jan-Willem van Geffen. (foto Sieb-Klaas Iwema)

ene keer moest je van links opkomen, de volgende keer weer van rechts. En er kwam van alles bij. Zelfs na de eerste en tweede voorstelling zijn er nog veranderingen aangebracht. Maar al met al was het heel leuk om te doen. Een gezellige groep. 's Avonds gaf meer sfeer dan 's middags. Je zou zo'n voorstelling alleen 's avonds moeten doen. Dan zie je die golven van het water op het kerkhof en de verdwenen schildering op het orgel ook beter.

Jacqueline speelde aanvankelijk de rol van Everhard de Mepsche; zij had al een hele mooie jurk, maar kreeg een week voor de uitvoering corona. Toch knap van die vriendin van Karin dat zij het in zo'n korte tijd over kon nemen. En dan de dominee! Daan Wiggemans (de regie-assistent) verving Kees Zoethout (de tweede

coronapatiënt). Hij deed het goed op zijn manier, maar Kees Zoethout speelde ook goed.'

Jolanda is dusdanig geïnspireerd dat ze zich inmiddels heeft aangemeld voor een toneelcursus in de stad. En als er zich weer iets dergelijks aandient, doet ze meteen weer mee.

Hoe verliep de samenwerking met het koor?

Annette Ramaker, een van de bestuursleden van het Gemengd Mannenkoor Garmerwolde, vertelt: 'Het duurde erg lang voordat we wisten wat er van ons werd verwacht. Wanneer moesten we zingen en waar? En dan onze rol als figuranten: Wie doet wat en wanneer? Maar in de laatste week kwam alles goed. Onze rol werd steeds duidelijker en uiteindelijk werden we een essentieel onderdeel van het spel. In het heden

De bruidsmisjes spelen op het kerkhof (foto Sieb-Klaas Iwema)

Anna (Tineke Schipper) en Lubbe (Jan-Willem van Geffen): de Romeo en Julia van Garmerwolde (foto Sieb-Klaas Iwema)

lagen we weggedoken in de banken en in het verleden kwamen we langzaam te voorschijn als geesten. We hoorden er echt bij en mochten 's zaterdags ook mee-eten in het dorps huis. Zondagmiddag was de beste voorstelling. Het geluid was ook beter; wij konden de teksten - ook als we verscholen in de banken lagen - beter verstaan. Het publiek lachte ook, het geheel kwam beter over.'

En hoe kijkt Joop van der Meché, alias schoolmeester Rijkens, op het hele gebeuren terug?

'Ik vond het spannend om te doen, met een groep mensen waarvan je sommige alleen van gezicht kent. Het leukste was om het samen te doen. Karin is een geweldige regisseur, ze is altijd positief. De eerste keer liet ze ons allemaal iets improviseren, dan wist ze een beetje wat voor vlees ze in de kuip had. En daarna verdeelde zij de rollen. Ik had geen toneelervaring maar heb als voorlichter van de gemeente Groningen wel eens voor een groep gestaan, dus wat dat betreft had ze het goed ingeschat en paste de rol van schoolmeester uitstekend bij me.

Het zijn hele aardige mensen. De sfeer was geweldig, Karin is een geweldige inspirator. Iedere repetitie op de dinsdagavond was een

klein feestje voor mij. En de verzorging bij inspiratiecafé OSO was ook uitstekend; daar lasen we de teksten samen, gezellig met een wijntje erbij. Soms oefenden we het op z'n 'Italiaans'; dan moet je heel snel achter elkaar lezen, zonder intonatie. Dat blijkt dé manier om het erin te stampen. Op een gegeven moment zei Karin: "Laat het script thuis." Dat was wel even spannend.

Het is een kwestie van improviseren. Hoe zeg je wat, waar sta je. We konden lachen, maar ook heel serieus zijn. We zijn ook nog met elkaar naar een uitvoering in Middelstum geweest.

Je gaat met z'n allen een avontuur aan. Ien, de productie leider, zorgde achter de schermen dat alles goed ging. Fokko heeft onze maten gevraagd en kostuums uit 1750 tot 1850 uitgezocht en Daan heeft alle rollen meegelezen en meerdere mensen bij afwezigheid vervangen. Daardoor kon hij ook de rol van de dominee overnemen. Peter zorgde voor het geluid.'

Joop gaat verder: 'De kleding was er op tijd. Door die kostuums ben je die persoon, dat is toch heel anders spelen dan in je gewone kleren. De laatste week werd het nog spannend. Eerst meldde Jacqueline zich ziek: corona. Daarna Kees Zoet-

hout. Jan-Willem van Geffen was er die dag niet geweest vanwege griepverschijnselen. En ik voelde me ook niet honderd procent ...

De donderdag voor de voorstellingen hebben we geoefend met het geluid. Vrijdagavond zei Karin: "Ik heb nu twee mensen vervangen; als er nog iemand ziek wordt, lukt het niet meer. Maar mocht het morgen niet lukken, dan hebben jullie toch een fantastische reis hiernaartoe gehad."

De zaterdag was een lange, spannende dag. De eerste keer met publiek ben je nog onzeker, hoe zal het gaan. We waren er al om één uur, je bent de hele dag in touw. Na de middagvoorstelling gingen we samen eten in het dorps huis. Daarna moesten we ons weer opladen voor de avondvoorstelling.

De voorstelling op zondagmiddag ging meer ontspannen, we kunnen het! Het was jammer, dat het niet donker was. Maar Karin blijft altijd optimistisch en zei: "Je hebt wel een prachtige kerk, die is nu goed zichtbaar. En vergeet niet: de spelers moeten het doen, daar gaat het om." Het was een eer om met hen te spelen. Dat hebben we toch maar mooi voor elkaar gekregen. Het is ook leuk voor het dorp, dat je samen iets doet.'

Hillie Ramaker-Tepper

Enkele historische feiten en verhalen die als inspiratie voor het stuk dienden

- De Kerstvloed op 24 en 25 december 1717 waarbij iemand op een deel van het dak van zijn eigen huis aanspoelde;
- dominee Hermannus Sebastiani die in 1672 op 95-jarige leeftijd overleed, volgens de tekst op zijn grafzerk bracht hij het tot aan het zesde wijf;
- schoolmeester en organist Gerrit Rijkens (1782-1834);
- de familie De Mepsche;
- de fresco's van de vier evangelisten in het vieringedeelte van de kerk;
- het schoorsteenmantelstuk in de boerderij van de familie Van Zanten aan de Geweideweg met de apostel Petrus, die door de Engel uit de gevangenis wordt gered (Handelingen 12 : 7), geschilderd door een Franse soldaat;
- een onderaardse gang (naast het kolenhok in de kerk en in de kelder van de boerderij waar nu de familie Werkman woont, zat een soort poort die het begin van een onderaardse gang zou kunnen zijn);
- en natuurlijk de kerk als vluchtplek in tijden van gevaar.

Aly Pepping
ontwerpt

INSTROOM
Van het aantal opleidingen...
de helft vergeven aan stu...
gewoone loting. De overige...
studenten die een gemiddeld...
van minimaal een acht en graag...
willen volgen en aan de decentra...
ten. In 2011/2012 werd 42% decen...
studenten schreven een motivatie en...
uitgenodigd voor de selectiedag op 28...
tijdig met die van Centra...

WWW.ALYPEPPING.NL

+ BROCHURES + HUISSTIJLEN + BOEKEN + PERIODIEKEN + WEBSITES +

Natuursteen Stefano
Interieur natuursteen:

Aanrechtbladen - Vensterbanken - Vloeren
Schouwen - Dorpels - etc.

www.natuursteenstefano.nl T 050 5492125

Feestelijke heropening basisschool De Til

Op woensdag 28 september was het feest op het schoolplein van basisschool De Til. Sinds de zomervakantie zijn de leerlingen gelukkig weer terug in Thesinge en nu kon de feestelijke heropening plaatsvinden. De school is niet alleen versterkt, maar ook verbouwd, gerenoveerd en verduurzaamd. En het resultaat mag er zijn.

Veel dorpsbewoners, nieuwsgierigen, genodigden en natuurlijk de ouders en de leerlingen kwamen deze middag samen op het schoolplein. Ook onderwijswethouder Carina Bloemhoff was speciaal naar Thesinge getogen voor de officiële openingshandeling. En dat viel nog niet mee met een vreemde goochelaar die, tot vermaak van de leerlingen, het lintje al had doorgeknipt

voordat de wethouder hier de kans voor kreeg. Gelukkig kon hij het lint met een mooie truc weer heel maken en kon de wethouder alsnog met de grote schaar het lint doorknippen.

Het was, zoals vanouds, een gezellige drukte op het schoolplein. Een feestelijk moment met ballonnen, slingers, suikerspinnen en popcorn voor de kinderen. Iedereen genoot van een hapje en een drankje en men maakte dankbaar gebruik van de gelegenheid om de school in zijn nieuwe jasje te bewonderen. Er kwamen veel positieve reacties en dat maakt dat de langdurige verbouwing zeker de moeite waard is gebleken.

Zowel de leerlingen als de leerkrachten zijn erg blij met de vernieuwde school. Er is een open leerplein gecreëerd, de authentieke elementen van het ruim 100 jaar oude schoolgebouw zijn geaccentueerd en met het frisse kleurenpalet op de wanden en de vloer is het zeker de moeite waard geweest om op deze verbouwing te wachten. En daarmee is De Til klaar voor het geven van goed onderwijs, nu en in de toekomst.

*Paulina van Bostelen,
schooldirecteur CBS De Til*

Wethouder Carine Bloemhoff opent, met 'assistentie' van de goochelaar, het vernieuwde schoolgebouw (foto Henk Tammens)

Waar blijft het haantje?

Na de februaristorm lag het haantje van de kerktoren van Garmerwolde op de grond. Even leek het er 13 oktober op dat het teruggeplaatst werd. Er verscheen een hoogwerker bij de toren, maar het haantje keerde nog niet terug. Terugplaatsen is nog niet zo simpel, zo leert de geschiedenis. Ook in 1982 viel het haantje al eens van de toren.

Het voetstuk, de appel, het kruis en de haan

'Plaatsing haantje op de toren: dit is een zeer kostbare zaak', meldt de Garmer & Thesinger Express naar aanleiding van de jaarvergadering van Dorpsbelangen in 1980.

Maar de G&T van mei 1982 heeft goed nieuws: 'Het torenkruis van Garmerwolde, dat enige tijd geleden van de toren van de Nederlands Hervormde Kerk viel, bevindt zich momenteel in Eelde, waar de heer Reinder Horst het kruis zal repareren. Volgens de amateursmid uit Paterswolde is het kruis al eens eerder, in de oorlogstijd, gerepareerd en daarvan zijn de sporen nog zichtbaar. Het kruis bestaat uit een staander op vier poten omgeven door ringen om het gevaarte op de toren te hechten. Daarop komt een bol, een soort appel dus, als het ware om de aanhechting wat te camoufleren en te verfraaien en bovenin die appel komt dan de verticale poot van het kruis. Onderaan die laatste poot was het kruis gebroken en naar beneden gekomen.'

De smid heeft zijn werk goed gedaan en zaterdag 3 juli 1982 om

omstreeks 10.00 uur zou de haan, samen met de appel en het kruis, geplaatst worden, zo meldt de G&T van juli. 'Een grote kraan van Lommerts stond gereed, maar toen bleek het bakje waarin Harm Jan Havenga en een van zijn werknemers omhoog zouden gaan nog in Delfzijl te liggen. Het publiek, naar schatting een vijftig- tot honderdtal Garmerwolders en andere belangstellenden, moest nog even wachten ... Na een paar uur hard werken was de klus geklaard en stond hoog boven Garmerwolde weer de glanzende haan op zijn glimmende appel. Als toegift konden ten slotte nog enkele durfals van de jeugd aan den lijve ondervinden wat het is om in een bak hoog in de lucht aan een kraan te hangen.'

Wat er op 13 oktober gebeurde, vertellen de foto's.

Anne Benneker

Bron: archief Garmer en Thesinger Express, gentexpress.nl/zoeken.

Helaas, er komt meer van de toren af dan erop. De haan laat nog wel even op zich wachten. De houder afgebroken, doorgeroest, rottend hout op spits. De vergulde bal heeft een opknabbeurtje nodig. (foto en onderschrift Els Knol)

FINANCIËN
IN DE ZORG

FINDZO

Annelies Hofstede

ADVISEERT EN
ONDERSTEUNT
ZORGINSTELLINGEN

www.findzo.nl

OTOMOTO

Handelsweg 12
9791 DG Ten Boer
(050) 3021624

- Onderhoud en reparatie van alle merken auto's en motoren
- APK
- In- en verkoop motoren
- Wasboxen
- Wasstraat

info@otomoto.nl
www.otomoto.nl

Jo's knipperij
Jolanda Bol, De Dijk 10, Thesinge
M 06 20283916
knippen op afspraak

DORPSHUIS
THESINGE

TREFPUNT

MIDDEN IN HET DORP

Wil je een

- FEEST VOOR VRIENDEN EN FAMILIE
- ACTIVITEIT VOOR HET DORP
- VERGADERING OF BIJEENKOMST organiseren?

Informeer bij Trefpunt
KERKSTRAAT 5
9797 PD THESINGE
T 06 21920338
E RESERVEREN@
DORPSHUISTHESINGE.COM
WDORPSHUISTHESINGE.COM

LOONBEDRIJF
W. LODE

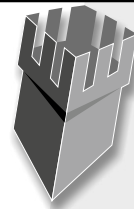

Bouwerschapweg 48 9791 TJ Ten Boer 050 - 5418610

TIMMERBEDRIJF
RIDDER

LUDESTRAAT 15
9797 PM THESINGE

A.J. RIDDER
M. 06 1569 2503

ONDERHOUD
VERBOUW
RENOVATIE
RESTAURATIE

INFO@TIMMERBEDRIJFRIDDER.NL
WWW.TIMMERBEDRIJFRIDDER.NL

VOOR AL UW
LOON- EN GRAAF-
WERKZAAMHEDEN

zoals: Slootonderhoud,
Maaikorven, Klepelmaaien,
Groot pak persen, Grondtransport,
Mest verspreiden en
Sleufkouter bemesten.

Loonbedrijf
N. Groothoff
Lageweg 22 Garmerwolde
(050) 542 15 35

HAAR
EFFECT

Dames- en Herenkapsalon
HAAR EFFECT
Koopmansplein 6
Ten Boer
050-3023888

behandeling op afspraak

**INSTALLATIETECHNIEK
BIJ VAATSTRA BV**

KUNT U TERECHT VOOR

*klimaat - en elektrotechniek,
sanitair, loodgieterwerk,
rioleringsbeheer,
zinkwerk en dakbedekkingen*

INSTALLATIES IN DE BREEDSTE
ZIN VAN HET WOORD

Installatietechniek
VAATSTRA B.V.

VERBINDINGSWEG 19
9781 DA BEDUM
TEL. 050 - 3012832

VAATSTRA@VAATSTRA.NL
WWW.VAATSTRA.NL
INSTALLCENTER

Eén van de weinigen
die alles kan reinigen

050 54 21 890

 PETER KUIL

> RIOOLSERVICE > SCHOONMAAK > SPECIALISTISCH REINIGEN

Jos Meijer Haarden

Kachels - Rookkanalen - Schoorsteenvegen

H Westerstraat 17 Ten Boer
050 850 6818

info@josmeijerhaarden.nl
www.josmeijerhaarden.nl

Nieuwe bewoners Thesinge

Dorien van der Werf en Jorick Dijkstra hebben elkaar leren kennen in hun stamkroeg aan het Zuiderdiep. Zij woonden een aantal jaren samen in de Oosterpoortwijk in de stad. Dorien, die in Bedum is opgegroeid, wilde graag buiten de stad wonen. 'We zochten een oud huis met een tuin op fietsafstand van de stad.' Dat huis vonden ze in Thesinge.

De vader van Dorien is eigenaar van Groenvoorziening A.J. van der Werf in Bedum. Hij hoorde van Jacob van Zanten dat het huis van Klaas en Anje Kits te koop zou komen. Dus togen ze snel naar Thesinge en belden aan bij Klaas en Anje. En zo kwam van het een het ander. Dorien en Jorick kochten het huis. 'Het was een lot uit de loterij,' volgens Dorien. 'En wat ook heel fijn was dat het allemaal zo gemoedelijk verliep met de familie Kits.'

In april dit jaar kregen ze de sleutel en er is al heel wat verbouwd. Sinds kort wonen ze er en ze voelen zich helemaal thuis. Toen ze aan het verbouwen waren was er veel belangstelling van voorbijgangers en het contact met de burens is leuk. Ze zijn ook al actief in het dorp. Ze deden mee met Lopend Eten en Dorien verkocht tijdens de Thaisner DörpsRun hotdogs.

Beiden werken in de stad. Dorien is GZ-psycholoog bij Verslavingszorg Noord Nederland en bij de afdeling Kinder- en jeugdpsychiatrie (Jonx) van Lentis. Ze heeft dus twee banen en juist de afwisseling vindt zij leuk. Jorick is geboren in Emmen. Hij werkt met veel enthousiasme met mensen die dakloos en/of verslaafd zijn bij het Twaalfde Huis van WerkPro in Groningen.

Jorick en Dorien voor hun lot uit de loterij (foto Koos van de Belt)

WerkPro biedt dagbesteding aan en Jorick begeleidt mensen op de fietsenafdeling.

Ze genieten er beiden van als ze op de fiets naar hun werk kunnen. Jorick heeft onderweg al foto's gemaakt. Hij is een echte muziek liefhebber en verzamelt cd's en lp's en gaat graag naar concerten. Binnenkort gaan ze bijvoorbeeld samen naar The Cure. Jorick houdt van koken. Samen koken ze ook wel, maar Dorien geniet vooral van het opeten. Ze houdt ervan om in de

natuur te zijn; van wandelen en ook van reizen. Liefst met een avontuurlijk tintje. Wildkamperen, iets wat ze eerder deden in Zweden, vindt ze bijvoorbeeld echt fantastisch.

Volgend jaar willen ze de tuin aanpakken en ook beginnen met het aanleggen van een moestuin. Dat lijkt hun naast hun werk heerlijk. Lekker ontspannen en aanrommelen in de tuin.

Irene Plaatsman

Doorstart Garmerheerd

Een aantal leden en ex-leden van de Initiatiefgroep Garmerheerd kwam op 19 september bij elkaar in Dorpshuis de Leeuw. Doel van de avond was om afspraken te maken over het vervolg van Garmerheerd. Roelof Otten, projectondersteuner vanuit de gemeente, zat de avond voor. Hij stelde de nieuwe projectleider van de gemeente voor, Joop Gerrits.

De voorgeschiedenis

Zo'n zeven jaar geleden werd de Vereniging Garmerheerd opgericht. Doel was een woonvorm waarbij aandacht voor elkaar en noaberschap centraal staan. Een hofje met nieuwe, betaalbare, levensloopbestendige huizen, voor mensen van alle leeftijden, in eerste instantie bedoeld voor inwoners van Garmerwolde en de voormalige gemeente Ten Boer. Het meergeneratiehof zou komen op de plek van de boerderij van de familie Wigboldus, aan de Dorpsweg. De plannen waren al in een vergevorderd stadium, maar de gemeente wilde niet meer samenwerken met Stichting Knarrenhof die het project begeleidde. Daardoor zag de Vereniging Garmerheerd zich genoodzaakt zich op te heffen. Meer daarover leest u in de augustuskrant van 2021 (kijk op de website gentexpress.nl onder Zoeken).

Wat is de stand van zaken nu?

In september 2021 gaf een groep van twintig deelnemers aan verder te willen gaan en zich opnieuw te willen oriënteren. Er is begin februari een busexcursie georganiseerd door de gemeente, waarbij een drietal projecten is bezocht: Ebbingehof, Stadshoeve en Meerhoven. Na de excursie hebben een aantal deelnemers zich aangemeld voor een kerngroep om het een en ander uit te werken. In april is deze kerngroep

bij elkaar gekomen en heeft een programma van wensen opgesteld. Dat is een programma van wat de initiatiefgroep graag wil. Dat moet met de gemeente worden besproken en is vanuit de initiatiefgroep de inzet voor een programma van eisen.

Er is nu sprake van een oriëntatiefase. Het programma van wensen is een eerste stap vanuit de initiatiefgroep. Projectleider Joop Gerrits gaat binnen de gemeente op zoek naar wat mogelijk is op de locatie en aan welke voorwaarden er voldaan moet worden, zowel in stedenbouwkundig en cultuurhistorisch opzicht, als op het gebied van bouwvolumes, uitstraling en beeldkwaliteit.

Rond december komt er een vervolg met de kerngroep. Dan worden het resultaat van de zoektocht van projectleider Joop Gerrits, de randvoorwaarden en de verdere inrichting van het proces besproken.

Roelof Otten blijft voorlopig de kerngroep ondersteunen tot het moment dat er een ontwikkelaar is gevonden en de positie van de initiatiefgroep formeel goed is geregeld. Als mogelijke ontwikkelende partijen zijn Rizoem en Kuub genoemd. Zodra het programma van eisen in hoofdzaak bekend is, worden beide partijen voor een oriënterend gesprek uitgenodigd.

Voor meer informatie over Garmerheerd:

Anje Abbring, secretaris Garmerheerd, stalbring@hccnet.nl.

Joop Gerrits, projectmanager Stedelijke ontwikkeling van de Gemeente Groningen, 06 51 670 466, Joop.Gerrits@groningen.nl.

Anne Benneker

Bron: verslag van de avond door Roelof Otten.

Lopend Eten loopt binnen

In het dertiende jaar van zijn bestaan was de twaalfde aflevering van Lopend Eten in Thesinge weer een groot succes. Met een perfect aantal van 64 deelnemers (ideaal is een veelvoud van 8) genoot men bij elkaar en thuis van heerlijke gerechten en vooral van veel gezelligheid. Het weer zat tijdens de passages ook nog eens mee en degenen die na het dessert nog wat langer bleven plakken werden getraakteerd op fraai weerlicht.

Zoals u hieronder gaat lezen is ook de financiële afwikkeling telkens zeer bevredigend. De lopers betalen per persoon 15 euro, maar mogen de onkosten die ze voor hun gasten maken daarmee verrekenen. Doch men kan die compensatie ook doneren aan het Ronald McDonald Kinderfonds. Organisatoren Ton en Christien melden trots de eindscore:

De opbrengst van Lopend Eten op 1 oktober jongstleden bedraagt dit jaar maar liefst 625 euro! Zoals sinds vele jaren de gewoonte is wordt dat geld gestort op de rekening van het Ronald McDonald Huis Groningen. Voor mensen die het Ronald McDonald Huis nog steeds associëren met vette hamburgers en ander ongezonder spul dat wereldwijd (behalve in

Rusland) wordt uitgevent, even een verduidelijking. De Ronald McDonald Huizen bieden gastvrijheid aan ouders en gezinnen van ernstig zieke kinderen die vaak ver van huis worden behandeld en dus weinig bezoek krijgen. Ouders betalen een eigen bijdrage van 15 euro per nacht. De werkelijke kosten liggen veel hoger: minimaal 75 euro per kamer per nacht. Het verschil wordt betaald door McDonald's, donateurs en sponsoren, zoals de deelnemers aan Lopend Eten.

Een van de Thesinger deelnemers heeft een ernstig ziek kind dat behandeld wordt in het Universitair Medisch Centrum (UMC) te Utrecht. Dankzij het Ronald McDonald Huis kunnen zij en haar gezin regelmatig hun zootje en broertje bezoeken. En daarmee is voor Lopend Eten Thesinge de cirkel rond. Lopend en Etend Thesinge bedankt Ton en Christien voor een wederom geweldige avond.

Jan Ceulen

Warm voorgerecht bij Menco en Desiree (foto Desiree Luiken)

Over grasmaaiers en natuurwerkers

Het grasmaaiseizoen is weer over en gewoontegetrouw willen we onze grasmaaiers bedanken voor hun geweldige hulp. Maar er is meer.

De grasmaaipoule bestaat nu alweer twaalf jaar en al die tijd is er een club Thesingers die ons elk jaar weer helpen het kerkhof kort te houden. Dat doen ze maximaal twee keer per jaar en je kunt je voorstellen dat we daar ontzettend blij mee zijn. Dus, onze dank is groot. We sluiten het grasmaaiseizoen altijd af met een bedankje, koffie met appeltaart en een

toetje slagroom. Zo ook dit jaar en die festiviteit staat gepland op zaterdagmorgen 26 november om 10.00 uur in de Kloosterkerk. Dus grasmaaiers, kom je schouderklopje ophalen. Oh, en mocht je denken 'Ik wil mij wel aansluiten bij de grasmaaipoule' laat het weten, iedereen is van harte welkom.

Zoals gebruikelijk combineren we dit moment ook met het snoeien van de bomen rond het kerkhof en het bijeenharken van het blad. Daar beginnen we om 09.00 uur mee en om 10.00 uur is er dan het koffiemoment.

Veel 'grasmaaiers' helpen ook mee met deze klus en dat hopen we dit jaar weer. Maar iedereen die zin heeft om te helpen is natuurlijk van harte welkom. Neem wel gereedschap mee voor snoei- en harkwerk. We sluiten de morgen om een uur of twaalf af met overheerlijke erwtensoep van Clara van Zanten. Dat alleen al mag je eigenlijk niet missen!

Namens de Plaatselijke commissie van Thesinge, Pluc Plaatsman

Parry wordt bij het snoeien letterlijk gesteund door Sjanie (foto Henk Tammens)

Wist u dat ...

- zaterdag 22 oktober de halfjaarlijkse klusdag in Garmerwolde was?
- dit niet bij iedereen goed doorgekomen was?
- dat zelfs de trouwste klussers niet kwamen opdagen bij de koffie en werkverdeling?
- de vijf aanwezigen toen maar zelf de koffie hebben opgedronken?
- er 11 maart een nieuwe kans is om te komen klussen?
- er bij de school wel een groep ouders bezig was met het vergroenen van het schoolplein?
- de kerk in Garmerwolde op 19 oktober hoog bezoek kreeg?
- het de staatssecretarissen van Cultuur (Uslu) en Mijnbouw (Vijlbrief) betref?
- dit bezoek in het kader was van de 9,5 miljoen euro die het rijk en de provincie uittrekken voor onderhoud van monumenten in aardbevingsgebied?
- beide staatssecretarissen aangaven onder de indruk te zijn van het erfgoed hier in Groningen?

Nieuws van activiteitencommissie Dorpshuis de Leeuw

Het jaar 2022 nadert langzaam zijn einde en we kunnen als activiteitencommissie zeggen dat het een jaar is vol activiteiten en gezelligheid in en om het dorps huis van Garmerwolde. Van dorpsborrels tot wandelingen. Van garagesale tot dorpslunch. We hebben de slag te pakken!

Wat er de komende periode nog op de planning staat is een pubquiz op zaterdag 12 november in Dorpshuis de Leeuw en een extra dorpsborrel op vrijdag 23 december met het thema Kerst. Helaas zijn wegens omstandigheden sommige activiteiten die op de kalender stonden gecancelled. De Sint-Maartendisco gaat niet door en ook voetbal op groot scherm voor de jeugd is geannuleerd.

Op dinsdag 22 november staat de najaarsvergadering van de activiteitencommissie gepland, om 20.00 uur in de kleine zaal van het dorps huis. Mocht je zin hebben om zelf ook activiteiten te organiseren of een ander goed idee hebben, dan ben je van harte welkom bij deze vergadering, zonder opgave.

We blikken tijdens de vergadering even terug en dan vooruit naar de periode januari tot juni 2023.

*Janneke Vermaas
coördinator activiteiten Dorpshuis de Leeuw*

Terugblik Garagesale Garmerwolde

Op zaterdag 17 september jl. vond de eerste editie van de Garagesale in Garmerwolde plaats. Op deze onstuimige dag hebben 25 tot 30 Garmerwolder huishoudens in diverse straten hun te verkopen huisraad in de tuin, op de oprit, in de garage of onder de overkapping uitgesteld met hoop op veel handel. De echte handelaren waren al vroeg op pad om spullen van flinke waarde tegen een spotprijsje te scoren. De ene verkoper deed goede zaken, terwijl de ander minder goed verkocht. Waar de ene verkoper de hele dag zijn spullen naar binnen en naar buiten sleepte in verband met de regen, zat de ander relaxed in zijn garage of onder de overkapping met een kopje koffie te wachten op aanloop.

Ondanks de regen en de soms uitblijvende verkoopresultaten, is het opruimen van de zolder en garage niet voor niets geweest. Wat de garagesale vooral heeft opgeleverd zijn de goede gesprekken met dorpsgenoten die je anders niet zomaar in de tuin of op de oprit hebt staan. Dat was misschien nog wel het allerleukste aan de sale: verbinding! De kringloopwinkels hebben in de middag mogelijk nog een tsunami aan spullen ontvangen vanuit Garmerwolde. Met een opgeruimd gevoel wordt er teruggekeken op de garagesale 2022. De activiteitencommissie denkt alvast na over een tweede editie in 2023.

Janneke Vermaas, coördinator activiteiten Dorpshuis de Leeuw

Kinderfietsroute officieel geopend

Donderdag 13 oktober werd de kinderfietsroute bij Ten Boer officieel in gebruik genomen door kinderburgemeester Fatoumata, leerlingen van OBS Garmerwolde, wethouder Inge Jongman en gedeputeerde Fleur Gräper-van Koolwijk. De opening vond plaats voor de kerktoeren in Garmerwolde, die onderdeel is van de route.

De kinderfietsroute is een interactieve fietsroute langs Garmerwolde, Thesinge en Ten Boer. Langs de weg staan routebordjes met spannende spelopdrachten voor kinderen van 6 tot 12 jaar. Er zijn twee levels te spelen. Kijk op kinderfietsroute.nl/routes/groningen/ten-boer hoe het allemaal werkt.

Met de kinderfietsroutes willen de provincie en de gemeente kinderen op een leuke en aantrekkelijke manier stimuleren om op de fiets te stappen. De routes dragen daarnaast bij aan de veiligheid op de weg en de kinderen worden vaardiger op de fiets. Iets meer dan een jaar geleden werd de eerste kinderfietsroute van Nederland geopend in Zoutkamp. Na deze succesvolle pilot kwam er een tweede in Marum en nu dus de derde in de voormalige gemeente Ten Boer. De kinderfietsroutes bestaan nu alleen nog in de provincie Groningen, maar het idee is dat ze ook in de rest van Nederland worden ontwikkeld.

Harjo de Poel

Subsidieregeling voor aanplanten bomen

De provincie Groningen heeft onlangs een subsidieregeling geopend voor het aanleggen van nieuw bos, bomen langs (water)wegen en paden, of bomen op erven in het landelijk gebied van Groningen. De kosten voor onder meer de bomen, het aanplanten en het bewerken van de grond zijn subsidiabel. De regeling is onderdeel van het programma *Bos en Hout*. Er is een 'kansenkaart Bos en Hout' gemaakt, die aangeeft waar de provincie uitbreiding wil stimuleren. Daarin staan ook Garmerwolde en Thesinge (deels) specifiek aangemerkt.

Subsidie aanvragen?

Tot en met 31 oktober 2022 kunnen inwoners, stichtingen, waterschappen, gemeenten en terreinbeheerders een aanvraag indienen bij de provincie. De subsidie kan worden ingezet voor:

- 1 de aanleg van minimaal een hectare bos,
- 2 het uitbreiden van een 0,5 hectare bestaand bos,
- 3 het planten van minimaal 22 grotere bomen, bijvoorbeeld langs een weg of laan, of
- 4 het planten van minimaal vijf grote bomen op ten minste vijf erven.

De bomen moeten klimaatbestendig zijn, streekeigen en geschikt voor de bodem.

Kijk voor meer informatie en de specifieke voorwaarden op provinciegroningen.nl/bosenhout.

De kinderfietsroute is feestelijk geopend (foto Jan Hendrik van der Veen)

De zonnwijzer begrepen

Sinds deze zomer staat er een mooie zonnwijzer in de tuin van de familie Van Beukering aan de Dorpsweg te Garmerwolde. Toen ik er een keer langs liep viel mij op dat hij niet de juiste tijd aangaf – zelf hebben we er ook een in de tuin. Maar hoe stel je zo'n zonnwijzer eigenlijk in op de juiste tijd? En moet deze dit weekend ook op wintertijd worden gezet?

Plaatsen en aflezen van zonnwijzer

Indien goed geplaatst wijst een zonnwijzer de 'zonnetijd' aan van de plek waar hij staat. De zonnetijd is eigenlijk de plaats van de zon aan de hemel gedurende de dag, van opkomst in het oosten naar ondergang in het westen. Uiteraard moet een zonnwijzer in de zon staan wanneer deze schijnt. Verder moet de schuine pijl gericht zijn naar het (astronomische) noorden. Dat kan door in een heldere nacht de pijl naar de poolster te richten; op het noordelijk halfrond staat deze ster immers mooi zichtbaar aan de noordelijke hemel op ongeveer 53° boven de horizon. Overdag kan de pijl met behulp van een kompas en een gradenboog naar het noorden gericht worden. Als dat goed gebeurt, dan wijst de schaduw van de schacht van de pijl de correcte zonnetijd aan: op een zonnige dag in september wijst de zonnwijzer om 16.25 uur dan een 3 aan (zie foto A). Dat laatste kan wat onlogisch klinken, enige nadere uitleg lijkt mij daarom op zijn plaats.

Zon versus klok

De Greenwich Mean Time (GMT) is de (zonne) tijd op de 0° meridiaan die door Greenwich loopt, vlakbij Londen. Garmerwolde ligt ongeveer 6,6° ten oosten van Greenwich dus is het qua zonnetijd in Garmerwolde ongeveer 25 minuten later dan in Greenwich (15° oosterlengte verschil = 1 uur verschil). Om praktische en logistieke redenen heeft de mens de aarde echter ingedeeld in tijdzones. Dat zou ook wat zijn als iedereen zijn eigen tijd zou gebruiken. In Europa hebben we zo afgesproken één gezamenlijke tijd op de klok te hanteren: de Middel-Europese Tijd (MET). Dit is 1 uur later dan in Greenwich (GMT+1). De zon houdt zich echter niet aan die door de mens bedachte tijdzones. 'Kloktijd' en zonnetijd zijn dus niet hetzelfde. Voor Garmerwolde betekent dat een verschil van 35 minuten: hier is de tijd volgens de tijdzones GMT+1uur, maar 'volgens de zon' GMT+25min.

Zomer- en wintertijd

En dan is er dus ook nog zomer- en wintertijd. In de lente zetten we de klok een uur vooruit, zodat we overdag meer uren licht hebben (ook hier om logistieke redenen dus). Op de klok wordt het dan GMT+2uur. De zonnetijd verandert echter niet, dat is logisch. Daardoor is in de zomer het verschil ineens 25 minuten + 1 uur. Zie foto A, genomen in zomertijd: de zonnwijzer geeft daar 1 uur en 25 minuten vroeger aan dan de kloktijd.

Foto A

De zonnwijzer in de tuin van Bouchier. De foto is genomen om 16.25 uur. De schaduw van de pijl valt op de 3. Zie zoomkadertje voor verduidelijking. (foto Ton Bouchier)

Terug naar de zonnwijzer van familie Van Beukering op foto B. Foto B is op dezelfde dag gemaakt als foto A, maar 10 minuten eerder. De zonnwijzer op foto B zou eigenlijk iets voor de 3 moeten aangeven, maar als je goed kijkt geeft hij de 4 aan. Hoe kan dat? Welnu, de pijl die schuin naar boven wijst, wijst niet precies naar het noorden maar iets westelijker. Daardoor treedt er een fout op. Waarschijnlijk komt dit omdat de zonnwijzer bij Van Beukering afgelopen zomer op z'n plek is gezet, en men hem toen 'op tijd' heeft trachten te zetten aan de hand van de klok (die zomertijd, dus een uur later aangaf).

Foto B

De zonnwijzer in de tuin van Van Beukering. De foto is genomen om 16.15 uur. De schaduw van de pijl valt op de Romeinse 4. Zie zoomkadertje voor verduidelijking. (foto Ton Bouchier)

Al met al geven zonnwijzers niet de exacte kloktijd aan, tenzij ze precies op een 15° meridiaan staan. In Garmerwolde is deze 'afwijking' 35 minuten. Zonnwijzer-kijken is dus anders dan klokkijken: omdat wij als mens zelf de tijdzones en zomer- en wintertijd hebben bedacht, moet je om bij de correcte kloktijd te komen hier in Garmerwolde en Thesinge zelf 35 minuten bij de zonnetijd optellen, en in de zomertijd nog een uurtje extra erbij.

Ton Bouchier

Alle klokopwinders verzamelen!

Dagelijks kunnen Thesingers de klok van de Kloosterkerk horen slaan, maar dat gaat niet vanzelf. Het uurwerk moet elke dag opgewonden worden. Een taak van de plaatselijke commissie, maar misschien zijn er wel meer klokopwinders in Thesinge te vinden.

Een oude traditie

Het uurwerk, dat stamt van rond 1650, moet dagelijks in gang gehouden worden en is een van de weinige uurwerken waar dat nog handmatig gebeurt. Veelal wordt dat elektrisch gedaan, maar zo niet in Thesinge. Het is een belangrijke taak van de plaatselijke commissie. Elke maand gaat een van ons dagelijks de lange trap op naar de zolder om dit klusje te klaren. Daar worden twee keien via een draairad omhoog gehesen. Eén kei zorgt ervoor dat het uurwerk loopt, de andere zorgt voor het slaan van de klok. Het is bijzonder om te beseffen dat dit al eeuwen gebeurt, dat al eeuwen iemand omhooggaat om dit proces gaande te houden.

Klokopwindpoule

In een laatste bijeenkomst van de commissie werd geopperd of het misschien een idee zou zijn om naast een 'grasmaaipoule' ook een 'klokopwindpoule' op te richten. Misschien zijn er Thesingers die wel mee willen helpen om deze lange traditie voort te zetten en in onderling overleg voor een bepaalde tijd het opwinden van de klok op zich willen nemen. Natuurlijk helpt het ons, maar wij vinden het ook heel belangrijk zo veel mogelijk mensen bij de historische Kloos-

terkerk te betrekken. Hoe we het gaan organiseren is nog onduidelijk, eerst maar eens kijken of er belangstelling is. Dus, mocht je je aangesproken voelen en bereid zijn voor een bepaalde periode het opwinden van de klok op je te nemen, laat ons het weten. Dan gaan we kijken hoe we dit vorm kunnen

Kor van Zanten zorgt gedurende drie maanden per jaar dat Thesinge bij de tijd blijft. De overige negen maanden gebeurt dat door Teun Ton, Theo de Wit en Pluc Plaatsman. Een dagelijks klusje van maar vijf tot tien minuten. Toch is uitbreiding van de vrijwilligerspoule zeer gewenst. (foto Koos van de Belt)

geven. Mocht je op een andere manier betrokken willen worden bij het werk van de commissie? Ook dat horen we graag.

Namens de Plaatselijke commissie van Thesinge, Pluc Plaatsman

Namens de Plaatselijke commissie van Thesinge, Pluc Plaatsman

Garmerstee

De bijeenkomst van de Garmerstee op donderdag 13 oktober stond in het teken van *Voetpaden Vol Verhalen*, een project dat wordt getrokken door Simon Wijma en Marjan Borgers uit Ten Boer. Aan de hand van de opgehaalde verhalen en in samenwerking met plaatselijke verenigingen proberen ze een drietal interessante wandelroutes in de voormalige gemeente Ten Boer te ontwikkelen. Ideeën zijn welkom.

Dit was het vierde 'verhalencafé'. Daarvoor zijn er al twee in Ten Boer en eentje in Ten Post geweest. Telkens met een ander onderwerp; deze keer stonden het landschap, de planten en dieren centraal, waarover heel wat verhalen voorbij kwamen:

Zelf telen

De mensen waren vroeger veel meer zelfvoorzienend. Onze ouders en grootouders hadden vaak een eigen groentetuin of huurden een volkstuintje. Een derde deel van de grond werd gebruikt voor aardappels (wisselteelt). Op de rest verbouwden ze allerlei soorten bonen (stambonen, stokbonen, tuinbonen, pronkerbonen, snijbonen), andijvie, uien, wortels, prei, rabarber, boerenkool, rode- en wittekool, enzovoort. Groente en fruit werd geweekt, snijbonen werden gesnipperd en ingezet in een grote Keulse pot. Zoete appeltjes kon je ook laten drogen bij de bakker. Veel arbeidersgezinnen mestten een eigen varken; dit werd in november geslacht, de slachter kwam aan huis. Ook konijnen werden gehouden voor de slacht en onder andere gegeten met Kerst. Van kippen kreeg je eieren; als ze minder begonnen te leggen, belanden ze in de pan. En een geit kon je melken; geitenmelk smaakt heel anders dan koemelk en is veel vetter.

Simon Wijma en Marjan Borgers nemen afscheid na een middag vol verhalen (foto Sieb-Klaas Iwema)

Oude beroepen

Een deelneemster in onze groep vertelde dat haar vader al als 13-jarige jongen begon als melkrijder. Hij haalde twee keer per dag met paard en wagen de melkbussen van 40 liter op bij de boeren en bracht ze naar de fabriek; 's zondags reed hij één keer. De bussen werden bij de weg gezet, elke bus had een nummer. Omdat haar vader die zware bussen niet in een keer op de wagen kon tillen, gebruikte hij een kistje. 's Winters stonden veel koeien droog en was één keer rijden voldoende. Kom daar nu nog maar eens om. Daarnaast vertelde Harm Derk dat hij zelf nog geholpen heeft bij de kolenboer in Woltersum. In de andere groep zaten ook boeren en hebben ze het ongetwijfeld ook over de landbouwgewassen gehad.

De volgende Garmerstee is op woensdag 23 november. Dan komt Wim Benneker ons het een en ander vertellen over euthanasie.

Hillie Ramaker-Tepper

Lotus uitvaartverzorging en -begeleiding

Nellian Dijkema en medewerkers

Bovenrijgerweg 19 | 9797 TD Thesinge | 06 53767142 | www.lotusuitvaart.nl

informatie en vormgeving rondom de dood: Schoolholm 3, Groningen

AGRISHOP VERSWINKEL

Boerderijverkoop:

- groenten en fruit
- fruitmanden
- aardappelen
- scharreleieren
- vlees
- boerenzuivel
- salades en rauwkost
- brood

Dorpsweg 1 Garmerwolde
T 050 - 4042921
F 050 - 4042922

Goed en gezond van de boeregrond

Ritsema

administratie en
belastingadvies

administratie en
belastingzaken
voor ondernemers
en particulieren

Stationsweg 12, 9781 CH Bedum
T (050) 302 13 19 | info@wimritsema.nl
www.wimritsema.nl

ALFRED OTTENS BOUWBEDRIJF

Molenhorn 4
9797 PV Thesinge

t. 06 25 07 74 46
m. info@alfredottens.nl

Onderhoud Renovatie Verbouw

WWW.ALFREDOTTENS.NL

Massagepraktijk
Carla Winkelman

Ontspanningsmassage
Therapeutische massage
Sportmassage

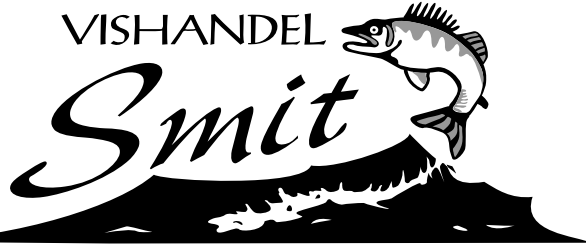
www.carlawinkelman.nl
info@carlawinkelman.nl

G.N. Schutterlaan 7
9797 PA Thesinge
06 16 13 48 54

Last van:

- stress
- slapeloosheid
- pijnlijke spieren
- rugpijn
- hoofdpijn
- of gewoon zin in ontspanning?

Dan bent u van harte welkom!

LEVERANCIER GROOTKEUKEN EN HORECA

Lamsoor 11 Telefoon 050 5496150
9738 AL Groningen Fax 050 5496151
www.vishandelsmit.nl E-mail info@vishandelsmit.nl

JAN BOSS BV timmerbedrijf

www.timmerbedrijfjanboss.nl

Rijksweg 13 Wirdum Tel. 0596-572351

www.timmerbedrijfjanboss.nl

Waar vakmanschap en kennis samen komen
jan@timmerbedrijfjanboss.nl - 06-55165522

Oomkes installatietechniek

• Gas • Water • Elektra • Verwarming • Dakbedekking • Zinkwerk • Sanitair •

*Ons vakmanschap
is uw comfort!*

Molenhorn 12, T • 050 - 302 34 07
9797 PV Thesinge M • 06 23 101 161
info@oomkesinstallatietechniek.nl

RITSEMA Sierbestrating

Bornholmstraat 4
9723 AX Groningen
050-3138600

Olgerweg 17
9723 EA Groningen
info@ritsema-sierbestrating.nl

www.ritsema-sierbestrating.nl

Het verhaal van de Thesingerlaan

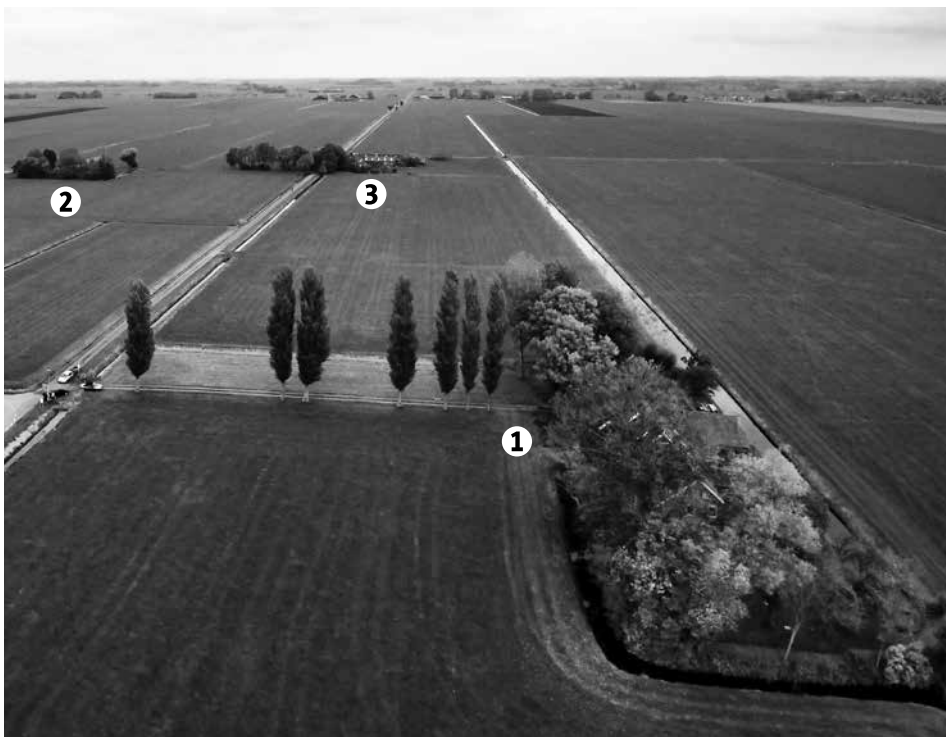
Deel 1

Nee, dit verhaal begint niet met 'Als de ... eens kon praten, wat zou die veel kunnen vertellen'. Dat is natuurlijk onzin. Straten en lanen kunnen niet praten en dieren ook niet (denk aan het dispuut over de slang en de ezel in de bijbel). Stelt u zich eens voor dat dit zou kunnen, dan had het lieve kleine hondje bij mij in de straat allang gezegd: 'Je moet me niet teveel koekjes geven, Jakob, ik word er een beetje misselijk van.' Maar ondergetekende kan wél over de Thesingerlaan vertellen.

Beklemrecht

Het beklemrecht is erg oud, het stamt uit het Germaanse recht, en werd tot het einde van de zestiende eeuw vooral door de kloosters uitgegeven. Na de Reductie werden de kloosterlanden 'provincielanden' en in de loop van de achttiende eeuw werden ze vrijwel allemaal verkocht. De erop rustende beklemmingen bleven merendeels gehandhaafd. Het werkte als volgt. Men pachtte een stuk grond voor een bepaalde (lange) tijd, voor een vaak vaste huurprijs. De houder van het beklemrecht (de pachter) heette de beklemde meier. Deze had de volledige beschikking over de grond en kon er voor eigen rekening gebouwen op zetten – die bleven dan ook zijn of haar eigendom. De grond zat zo als het ware 'beklemd' onder de boerderij. Bij opzegging door de eigenaar moest deze de taxatiewaarde van de opstallen vergoeden, wanneer de huurder opzegde kreeg die van de eigenaar slechts de sloopkosten vergoed. Deze constructie leidde ertoe dat opzeggen van de overeenkomst voor beide partijen onaantrekkelijk was en een beklemrecht vaak eeuwen standhield.

Beklemming diende ook om landerijen bij elkaar te houden, omdat bij splitsing (de verkoop van een gedeelte) steeds toestem-

De Thesingerlaan (foto Sieb-Klaas Iwema)

ming van de eigenaar nodig was. Hierdoor was er bij vererving altijd maar één kind dat het bedrijf (in zijn geheel) overnam – andere erfgenamen werden uitgekocht.

Het beklemrecht heeft grote invloed gehad op de welvaartsontwikkeling in de Groninger landbouw. Door het beklemrecht was er vrijheid van bedrijfsvoering en ook sprake van relatief goedkoop krediet – landjonkers met geld kochten vanaf het einde van de zeventiende eeuw grond van de Provincie en verpachtten die langdurig aan arme boeren, voorwaar een betere constructie dan het rechtstreeks uitbuiten van landarbeiders. In de loop der tijd werd het beklemrecht meer en meer een soort erfpacht met een voor eeuwig vaste prijs.

Thesingerlaan 1

Zo mocht ondergetekende - toen hij 21 was - voor Thesingerlaan 1, zijn ouderlijk huis, jaarlijks een bedrag van tien gulden naar Aaldrik Wierenga te Garmerwolde brengen. Deze was kerkevoogd en verantwoordelijk voor de stoffelijke en financiële zaken in de Nederlands Hervormde Kerk van Garmerwolde. De heer Wierenga heeft mij toentertijd veel over het kerkelijk leven van Garmerwolde uitgelegd. Elk jaar op 30 december bracht ik het geld. Het waren leerzame avonden, ik kijk er met veel genoegen op terug. De volgende keer vertel ik meer over de boerderijen aan de Thesingerlaan 1, 2 en 3.

Jakob van der Woude

Dorpslunch Garmerwolde

Een buffet met huisgemaakte soep, kroketten, verse broodjes, salades en nog veel meer lekkers en feestelijk gedekte tafels stonden zaterdag 24 september klaar in Dorpshuis de Leeuw. Een grote groep vrijwilligers liep af en aan om iedereen van eten te voorzien. Er waren zo veel gasten dat er in twee groepen gegeten werd. Net als vorig jaar was de lunch een groot succes en een mooie gelegenheid om dorpsgenoten te ontmoeten of te leren kennen.

De Dorpslunch werd georganiseerd ter gelegenheid van de landelijke Burendag en gesponsord door de gemeente en het Oranjefonds.

Anne Benneker
(foto Sieb Klaas Iwema)

Klunder: van en voor ons allemaal

Als je in Thesinge woont raak je in de ban van Klunder. Ieder op zijn of haar eigen manier: het is een ideale uitlaatplek voor hondenbezitters (lang leve de schepjes), een plek om je verdriet te verwerken, een prachtig traject voor wandelaars en hardlopers, de natuurliefhebbers en vogelspotters komen er aan hun trekken, je kunt er fietsen, fotografen leven zich er uit, kinderen kunnen er hun energie kwijt, je kunt er schilderen, vissen, kortom, we kunnen en willen niet zonder Klunder. Trouwens, waarom zouden we?

Over de ligging geeft Wikipedia de nodige informatie: de polder ligt ten westen van Thesinge en wordt begrensd door het maar (officiële benaming *Het Geweide*, een oorspronkelijk Friese naam met daarin de aanduiding 'wei', wat Fries is voor weg), de Lageweg en in het westen door de Eemshavenweg. Het waterschap Geweide-Klunder is in 1929 ontstaan door de samenvoeging van de Klunder (van 1882) en de Geweidsterpolder (van 1886). Er ontstond een oppervlakte van 290 hectare. Watermolens werden toen vervangen door een elektrisch gemaal. In 1962 werd de Kievitspolder toegevoegd en ontstond er een oppervlakte van 417 hectare. In 1970 ging dit gebied op in het waterschap Hunsingo. Sinds 1995 ligt dit gebied binnen dat van waterschap Noorderzijlvest.

Calendae, Kalènde ...

Maar wat weten we van Klunder? Allereerst die naam, waar komt die vandaan? Klunder is afgeleid van *Kalènde*. Net als in Duitsland en in andere Nedersaksische landen waren er in Groningen al vroeg genootschappen of broederschappen van Kalènden ontstaan. Ze bestonden uit maximaal 32 geestelijken en leken, zowel mannen als vrouwen van verschillende rangen en standen, die op bepaalde tijden bijeenkwamen om voor de zielen van gestorven familieleden of anderen te bidden en missen te lezen om daarna een maaltijd te nuttigen. Dergelijke genootschappen ontstonden halverwege de 14^e eeuw. De bijeenkomsten werden meestal gehouden op de *Calendae*, Latijn voor: de eerste dag van de maand. Wij gebruiken nog altijd het woord kalender.

Van een aantal van deze genootschappen is nog wat bewaard gebleven in de vorm van statuten. In het *Oorkondeboek van Groningen en Drenthe, no 260* zijn deze – vermoedelijk uit het Latijn vertaald – terug te vinden. Met zekerheid is vast te stellen dat er in Baflo en Usquert dergelijke genootschappen te vinden waren.

In 1340 werd het klooster Sint Anna (waar nu Sint Annen te vinden is) gesticht. Dit klooster polderde in die tijd een deel van de Geestelijke Maagden Eed in, de Klunderweiden. Het is verleidelijk te veronderstellen dat dit klooster, of misschien het klooster Germania in Thesinge een Kalènde-genootschap had. Daarmee zou de naam Klunder gemakkelijk te verklaren zijn. Land, in het bezit van een genootschap van Kalènde-broeders werd wel *kaland* genoemd.

... Klunder

Maar de genootschappen ondervonden ook de nodige kritiek. Het is bekend, dat de maaltijden van de Kalendebroeders in de loop van de tijden maar al te vaak onttaarden in eet- en drinkgelagen, waardoor de betrouwbaarheid van de genootschappen onder druk kwam te staan. Uitdrukkingen als 'drinkebroer' en 'drinken als een kalèndebroeder' stammen uit die tijd. Bovendien werden de statuten vaak thuis bewaard onder niet altijd de beste omstandigheden. Plunderingen, watersnood, ruzies zorgden ervoor dat er veel verloren is gegaan. Toen begin 17e eeuw het katholicisme moest wijken voor het protestantisme, werden de Kalènde-broederschappen verboden en kwamen hun vaak niet onaanzienlijke bezittingen (geld, land) in handen van de eerste predikanten. Ons rest alleen nog maar de naam Klunder.

(foto Aly Pepping)

Het onderstaande gedicht is alweer een aantal jaren geleden geschreven, in een spontane opwelling. Ik ben geen dichter, maar voelde de behoefte om iets te zeggen over een dierbaar stukje Thesinge. Ieder moet er maar in lezen, wat hij of zij voelt. Voor mij is ieder seizoen een stukje van het leven. Een cirkelgang. Getuige de laatste regel is me dat leven tot nog toe zeer goed bevallen.

Haye van den Oever

Klunder

Ik vertrok toen het lente was en zag de elkaar najagende eenden
De geuren en het licht van een ontroerende kwaliteit
(maar misschien stonden alle deuren wel open)
Weg is wat achter je ligt, alleen vóór telt
Weg is de winter, de lente lonkt.

Ik bereikte de zomer. Te snel, het voorjaar was nog niet klaar
Nu een smaller pad, aan weerszijden hoog gras en paardenbloemen
Slakkensporen, insecten, druk ander vliegverkeer
Waarvan ik de namen niet ken; doet het ertoe?
Water links, weilanden rechts, de wereld voelt vol
Van groeikracht.

Halverwege kwam de herfst, gelukkig was er nog voorraad
Van het afgelopen seizoen: appels, bessen, nog dezelfde geuren
Flora vol kleur, fauna stevig bepakt voor de reis.
Zal ik teruglopen? Je staat er alleen voor, hulp krijg je niet –
Aan de andere kant: nog zo'n zomer wil ik wel.
Klunder besloot anders, dus volg ik maar;
Wit is ook een mooie kleur.

Maar wit is ook koud en ik hou niet van kou
Toch ben ik nog niet rond en de rondjes zijn zo vertrouwd
Ieders tempo, ieders loopricting is vrij.
Nu zijn de kleuren anders, gras is hard, de wind grimmiger.
Bij droog weer, zon en nul graden is het draaglijk
En doet je je vertrekpunt herinneren.
Nog maar een rondje?

Thesinge, 10 januari 2018

Vliegeren Thesinge

Dat vliegeren een weers- en materiaalafhankelijke bezigheid is moge bekend zijn. Aan beide eisen werd zondag 23 oktober op de ijsbaan in Thesinge niet voldaan.

Gevoelsmatig leek er net genoeg wind te staan om een niet al te zware vlieger de lucht in te krijgen. Maar de mogelijke vliegeraars dachten daar blijkbaar anders over en bleven thuis. Alleen Tim van der Veen vertoonde zich met zijn vlieger op de ijsbaan, maar rolde na een paar

moedige pogingen tot vliegeren de lijnen snel weer in. En ondergetekende bracht een zo slechte vlieger mee dat die zelfs het kleine beetje wind dat er stond niet overleefde.

Beter vliegerweer volgend jaar blijft onzeker, beter materiaal kan en moet dan wel geregeld worden.

Tekst en foto's Koos van de Belt

GEO thuis

Afgelopen maand heeft u als dorpsgenoten onze vereniging weer geweldig ondersteund door het kopen van onze bolchrysanthen. Ook dit jaar zijn alle bolchrysanthen weer huis aan huis verkocht; wij willen u voor het kopen, en onze vrijwilligers voor hun inspanning, van harte bedanken. De exacte opbrengst is nog niet bekend, maar de actie was opnieuw een groot succes!

Op het moment van het verschijnen van deze krant is onze jeugd nog druk bezig met het verkopen van loten voor de Grote Clubactie. De opbrengst hiervan zal door de jeugdcommissie volledig worden besteed aan jeugdactiviteiten.

Ook op sportief gebied rolt de bal weer. De jeugd heeft de bekercompetitie afgerond en zal 29 oktober weer starten met de reguliere competitie. De jeugdleden hebben er weer zin in, wat wel blijkt uit de mooie resultaten. Mocht u zin hebben om eens een wedstrijd bij te wonen van een van onze seniorenteams, kijkt u dan op onze website voor het wedstrijdschema. Nagenoeg iedere zaterdagmiddag speelt er wel een team om 14.30 uur op ons sportpark.

Wat ook zeer de moeite waard is: eens een kijkje nemen bij onze oudste jeugd (65+) of jongste jeugd (4-6 jaar).

De Walking Voetballers trainen iedere maandagochtend van 10.00 tot 11.00 uur op ons kunstgras.

De jongste jeugd (onze kabouters) traint tweewekelijks op zaterdagmiddag van 14.30 tot 15.30 uur. De kaboutergroep bestaat uit een groep van tien tot zestien kinderen die met veel plezier en inzet onder bezielende leiding van Paul Witkamp en Michael van der Hoek trainen. De trainingen voor de komende periode staan gepland op 29 oktober, 12 en 26 november. Mocht uw kind een keer mee willen doen dan is het van harte welkom voor een proeftraining. Deelname is geheel kosteloos.

Helaas is het nog niet gelukt om een volledig meidenteam in de benen te krijgen. Inmiddels is een groep van acht tot negen meiden wekelijks aan het trainen op de dinsdagavond (18.30 - 19.30 uur). Mocht je eens willen meedoen en ben je in de leeftijd van ongeveer 13 tot 16 jaar, dan ben je van harte welkom om eens te kijken of mee te trainen. Maureen Bats en Miranda Winkels verzorgen de training.

Wij hopen u te mogen ontvangen op ons sportpark, de koffie/thee staat klaar!

Bestuur vv GEO 'een club met ballen'

Matt en z'n matties door Matthieu Visser

PEDICURE AAN HUIS

Voetverzorging Astrid de Leeuw

Thesinge TELEFOON 06 14 49 12 81 E-MAIL voetverzorging.a.de.leeuw@gmail.com

AANTEKENING DIABETISCHE VOET - AANTEKENING REUMATISCHE VOET

Mien Stek

Tuinontwerpen

Ook voor advies en klein onderhoud

Miranda Bosman
W.F. Hildebrandstraat 5
9798 PH Garmerwolde
Tel. 06-29967176
mienstek@gmail.com
www.mienstek.nl

De Hofstee

Jantje Y. Brouwers praktijk voor coaching
Dorpsweg 15 9798 PC Garmerwolde dehofsteecoaching@ziggo.nl
06 - 53 64 46 37 www.dehofsteecoaching.nl

HOEKSTRA SERVICE

THESINGERLAAN 3
9797 TE THESINGE
050- 302 19 77
HOEKSTRA4IN1.NL

VOOR ALLE ONDERHOUDSWERKZAAMHEDEN
VOOR UW AUTO EN TUINMACHINE,
WAARBIJ SERVICE EN KWALITEIT TEGEN
EEN BETAALBARE PRIJS VOOROP STAAN!

OOK VOOR VERKOOP EN STALLING!

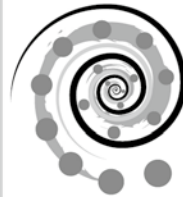
Jelle van der Veen

Montagetechniek

- Centrale verwarming
- Waterleiding
- Elektra
- Gas
- Sanitair
- Riolering
- Dak- en zinkwerken

www.jellevanderveen.nl

Thesinge 050 - 302 48 30 / 06 - 303 69 109

Onder Ons

afscheid en uitvaart

samen in eigen hand

06 1998 50 15 • melden van een overlijden kan dag en nacht

Mariele Mijnlief • info@onderonsuitvaart.nl • www.onderonsuitvaart.nl

BLAAUW

DIENSTVERLENING B.V.

- Gecertificeerd bomen vellen
- Tuin onderhoud/schuttingen
- Klussenbedrijf
- Transport
- Nautische/technische dienstverlening

Lageweg 24A
9797 TB Thesinge
tel 06 29263647

www.blaauwdienstverlening.nl

TAMMELING

Montage

Ambachtsweg 1

9791 DD Ten Boer

T 050 5425084

M 06 30881547

info@tammelingmontage.nl

www.tammelingmontage.nl

Van der Veen Magazijnstellingen B.V.

Fledderbosweg 1 - 9798 TH - Garmerwolde
050 302 48 33 - info@magazijnstellingen.nl

- Palletstellingen
- Draagarmstellingen
- Grootvakstellingen
- Legbordstellingen
- Bandenstellingen
- Magazijnkasten
- Kunststofbakken
- TOP WAY Aluminium rolsteigers
- Aluminium ladders en trappen

En nog veel meer voor uw magazijn

magazijnstellingen.nl

BIJ AGRI SHOP DAGELIJKS VERS

BAKKERIJ HOEKSTRA

Kerklaan 2 - 4, Bedum • E: info@bakkerijhoekstra.nl • W: www.bakkerijhoekstra.nl

Van der Woude

HOVENIERSBEDRIJF

*sterk in het
hovenierswerk*

Uw adres voor

- Aanleg
- Beplanting
- Bestrating
- Boomverzorging
- Schuttingen
- Onderhoud
- Vijvers

Lageweg 12 - 9798 TG Garmerwolde - Tel. 06 12154825

www.hoveniersbedrijfvanderwoude.nl

101 jaar DOOK

Gemengd Mannenkoor Garmerwolde viert mee

Op 12 oktober 1921 werd het Delfzijls Opera & Operette Koor (DOOK) opgericht. Vorig jaar bestond DOOK dus honderd jaar. Helaas kon dat toen niet op gepaste wijze gevierd worden, maar gelukkig kan dat op zondagmiddag 30 oktober zeker goedge-maakt worden. Onder leiding van de bevlogen dirigent, Oleg Morozov, neemt DOOK u mee naar de wereld van opera, operette en musical. Laat u verrassen door een mooie selectie uit het repertoire. Omdat je een goed feest niet alleen viert, heeft DOOK ervoor gekozen dat met hun muzikale vrienden te gaan doen. De Magellan Singers zullen een mooie variatie van shanty's en seasons ten gehore brengen en het Gemengd Mannenkoor Garmerwolde zal zijn beste beentje voor zetten met een gevarieerde selectie uit hun repertoire.

Delfzijls Opera & Operette Koor (foto Klara Smit)

Wij wensen u veel plezier bij deze muzikale viering van het eeuwfeest van DOOK. Het feest wordt gevierd in Theater de Molenberg in Delfzijl op zondag 30 oktober

2022 om 14.30 uur. Kaarten zijn te koop bij De Molenberg voor 15 euro.

John van den Nieuwendijk, voorzitter DOOK

Allerzielen

Op zondagavond 6 november is op de begraafplaats in Thesinge gelegenheid om samen stil te staan bij onze overleden dierbaren. De bijeenkomst is laagdrempelig en iedereen is welkom met of zonder geloofsovertuiging. Er is gelegenheid om een kaarsje te ontsteken, ook voor een dierbare die niet in Thesinge begraven is. Eenieder is welkom tussen 18.30 en 20.00 uur.

Op deze avond kunt u een bakje troost (koffie of thee) komen halen, kunt u luisteren naar muziek van onder andere TheSingers. Kinderen kunnen iets maken aan de hand van een kleine knutselopdracht. Dit jaar plaatsen we een giftenbox, met de mogelijkheid om geheel vrijblijvend een kleine donatie te doen.

We zoeken nog vrijwilligers voor het opbouwen op zaterdagmiddag 5 november vanaf 15.00 uur en voor het opruimen maandag 7 november om 10.00 uur. Alle hulp is welkom; je kunt je aanmelden bij een van onderstaande contactpersonen.

Er worden ook nog glazen potjes gezocht voor de kaarsjes. Je kunt deze inleveren in de mand naast de glasbak in Thesinge.

Saskia Vaastra 06 52 418 186
Esther Grotenhuis 06 10 241 459
Alex Mollema 06 29 036 162

Pubquiz in De Leeuw

We hebben er twee jaar op moeten wachten maar er wordt weer een quizavond in Garmerwolde georganiseerd! Datum: 12 november. Tijd: vanaf 19.30 uur inloop, start quiz 20.00 uur. Locatie: Dorpshuis de Leeuw. Kosten: € 3.00 p.p. Aanmelden kan ter plekke in het dorps-huis, dit mag in een groep of individueel. Komt allen, we hopen op een gezellige avond!

Activiteitencommissie Dorpshuis de Leeuw

*t Groninger Landschap op z'n moost

Gerard Kingma
reis- en natuurfotografie

Geef een afdruk cadeau -
origineel en persoonlijk!

Bezoek de website voor het laatste
nieuws over workshops en exposities

Havenstraat 5 - 9797 PL Thesinge
www.kingma.nu
gerard@kingma.nu
050 3023813

Dorpshuis
"DE LEEUW"

Voor: Bruiloften
Feesten
Recepties
Vergaderingen
Zalenverhuur

Oude Rijksweg 6
Garmerwolde
info@dorpshuisdeleeuw.nl

Het 'plas-dras'-terrein in ontwikkeling naast de ijsbaan in Thesinge biedt momenteel aan het wild een mooie leefomgeving én schuilplaats. Het ree hier gespot liet zich rustig fotograferen. Of dat nog zo zal zijn als het beoogde wandelpad Kleintje Klunder (zie G&T mei 2022) is gerealiseerd, is de vraag.
(foto Koos van de Belt)

Foto van de maand

Een bont gezelschap op de Stadsweg
(foto Patrizia Meijer)

Agenda

Elke dinsdag

- Garmerwolde, Dorpshuis de Leeuw; 10.00 uur: Volksdansgroep Klank en Beweging
- Garmerwolde, 20.00 tot 22.00 uur: Open breigroep De Geitenbreiers. Info: 06 54 722 548 (Hieke).

Elke woensdag

Thesinge, Trefpunt; 9.00 tot 11.30 uur: Inloopochtend Noaberstee.

Zondag 30 oktober

Delfzijl, Theater de Molenberg; 14.30 uur: 101 jaar DOOK i.s.m. Gemengd Mannenkoor Garmerwolde. Zie artikel.

Woensdag 2 november

Garmerwolde, jeu-de-boulesbaan; 14.00 uur: jeu de boules (bij goed weer). Info Pia Pops, tel. 050 541 65 87.

Vrijdag 4 november

- Garmerwolde, Dorpshuis de Leeuw; vanaf 17.30 uur: dorpsborrel
- Ten Boer, Boltweg 1; tussen 13.00 en 16.00 uur: inleveren snoeiafval en takken.
- Thesinge, Trefpunt; vanaf 17.30 uur: dorpsborrel.

Zondag 6 november

Thesinge, begraafplaats; 18:30 tot 20:00 uur: Allerzielen. Zie artikel.

Dinsdag 8 november

Garmerwolde, Dorpshuis de Leeuw; 20.00 uur: kaartclub De Soos.

Zaterdag 12 november

- Garmerwolde, Dorpshuis de Leeuw; 20.00 uur: Pubquiz (inschrijven vanaf 19.30 uur).
- Thesinge, ophalen oud papier.

Woensdag 16 november

Garmerwolde, jeu-de-boulesbaan; 14.00 uur: jeu de boules (bij goed weer). Info Pia Pops, tel. 050 541 65 87.

Zaterdag 19 november

Thesinge, Trefpunt; 13.30 tot 16.00 uur: Intocht Sinterklaas.

Dinsdag 22 november

Garmerwolde, Dorpshuis de Leeuw; 20.00 uur: Najaarsvergadering activiteitencommissie.

Woensdag 23 november

Garmerwolde, Dorpshuis de Leeuw; 14.30 uur: Garmerstee. Zie artikel.

Donderdag 24 november

Garmerwolde, Dorpshuis de Leeuw; 10.00 uur: koffiemorgen.

Vrijdag 25 november

Thesinge, Trefpunt; 19.30 uur: klaverjasclub De Eendracht.

Zaterdag 26 november

- Thesinge, Kloosterkerk; 9.00 tot 12.00 uur: snoeien en harken op het kerkhof. Zie artikel.
- Thesinge, Trefpunt; 18.00 tot 20.00 uur: Meet & Greet Sinterklaas en Pietendisco.

- Garmerwolde, Dorpshuis de Leeuw; Dorpshuissessies; 20.30 uur. Optredens van Reverse Cowgirls (met Joost Dijkema en Michiel Hoving), Duco, en Spotless Mind (met Lucas Hof). Entree is gratis. Meer info op dorpshuissessies.nl.

Maandag 28 november

Garmerwolde, Dorpshuis de Leeuw; 20.00 uur: Najaarsvergadering Dorpsbelangen.

Woensdag 30 november

Garmerwolde, jeu-de-boulesbaan; 14.00 uur: jeu de boules (bij goed weer). Info Pia Pops, tel. 050 541 65 87.

De Soos

De klaverjasavond in oktober heeft de volgende uitslag opgeleverd:

Wilma Tammeling	3722 pnt.
Detta van der Molen	3708 pnt.
Geert Pops	3518 pnt.

De volgende keer is op dinsdag 8 november, aanvang 20.00 uur, in Dorpshuis de Leeuw.

Kom vrijblijvend een keertje mee kaarten en de sfeer proeven.

Jannes Ramaker

Colofon

Contactpersoon redactie

Garmerwolde
Hillie Ramaker-Tepper 050 541 5335
Thesinge
Metha Nijkamp 050 302 3217

Fotograaf

Garmerwolde
Patrizia Meijer 06 30 754 216
Thesinge
Koos van de Belt 06 12 101 378
Henk Tammens 06 50 257 853

Penningmeester

Tjikko Tjakkes 050 549 9344
W.F. Hildebrandstraat 61
9798 PH Garmerwolde
Bank: IBAN NL74 RABO 0320 7057 49
t.n.v. Garmer en Thesinger Express

Abonnementen

Abonnementsgeld: € 13,50 per jaar
(via automatische incasso)
Postabonnees: basistarief + porto
Prijz losse krant: € 1,50

Bezorgklachten

bezorgen@gentexpress.nl
of bel met de redactie

G&T Express op het internet

www.gentexpress.nl
Opmaak Aly Pepping Thesinge

Druk Drukkerij Groningen

Oplage 525 exemplaren

Volgende krant komt uit op
25 november 2022

Kopij inleveren uiterlijk zaterdag

12 november vóór 18.00 uur via:
gentexpress@hotmail.com,
Dorpsweg 26 of G.N. Schutterlaan 16

De Eendracht

Er werd weer volop geklaverjast in Trefpunt in Thesinge door klaverjasclub De Eendracht op 30 september jongstleden.

Na een gezellige avond werden de behaalde punten opgeteld en werden de prijzen verdeeld.

Er waren een paar opmerkelijke uitslagen: Bert Mollema en Wim Ritsema deden niet voor elkaar onder en Dora Westra wist in twee partijen een exact gelijk aantal punten te behalen: 1527 ptn.

De uitslag:

Jannie Sibma	5399 ptn.
Bert Mollema	5268 ptn.
Wim Ritsema	5268 ptn.
Dora Westra	4760 ptn.

De volgende kaartavond is vrijdag 25 november, om 19.30 uur. Iedereen is welkom!

Dick Verweij